

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО ТА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж МНУ

імені В.О. Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

27 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»**

освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

галузь знань

07 Управління та адміністрування

спеціальність

072 Фінанси, банківська справа, страхування

та фондовий ринок

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Подгорна Алла Олександрівна, викладач першої категорії циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В. О. Сухомлинського»

 Алла ПОДГОРНА

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Владислав МИРУН

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради Олена САХАРОВА

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальна кількість годин – 105 год.	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Обов’язкова
	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Ступінь освіти: «фаховий молодший бакалавр»	4-й
		Лекції
		14 год.
		Практичні роботи
		20 год.

Мова викладання – українська

Електронна адреса дистанційного курсу на платформі Human -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінанси підприємства» є: набуття здобувачами вищої освіти теоретичних та практичних знань про розробку та впровадження підприємствами методів комплексного управління капіталом, фінансового планування за традиційними технологіями та технологією бюджетування, податкового планування, аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища, що формує економічну стратегію підприємства різних форм власності та організаційно-правових форм.

Завдання курсу:

вивчити теоретичні основи функціонування галузі фінансів підприємств, сутність фінансових ресурсів підприємств, методів і джерел їх формування, організації фінансової діяльності підприємств;

вміти застосовувати окремі методи і положення фінансової науки;

набути навички здійснення розрахунків грошових надходжень, прибутку і його розподілу, впливу оподаткування на використання прибутку;

вміння визначення потреби в обігових коштах, джерел фінансування відтворення основних виробничих фондів;

оволодіння методами оцінки фінансового стану, фінансового планування, санації підприємства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями та програмними результатами навчання:**

Інтегральна компетентність (ІНК):

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин.

СК 6. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність.

СК 7. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи страхування та фондового ринку.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Програмні результати навчання (РН)

РН3. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.

РН4. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

РН5. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.

РН 09. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності.

РН 11. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

РН 13. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації до фахівців і користувачів послуг у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку для досягнення спільної мети.

РН 14. Знати та застосовувати інновації у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

РН 15. Виявляти навички самостійної роботи та роботи в команді, демонструвати гнучке мислення, відкритість до нових знань

3. Передумови для вивчення дисципліни:

«Основи економічної теорії», «Статистика», "Економіка підприємств", "Історія економіки та економічної думки", «Фінанси».

4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи організації фінансів підприємств

Тема 1. Основи організації фінансів підприємства та його фінансові ресурси

Основа організації фінансів підприємства. Напрямки використання фінансів підприємства. Економічна сутність фінансів. Об'єкти фінансів підприємства. Суб'єкти фінансів підприємства. Матеріальний зміст фінансів підприємства. Принципи організації фінансів підприємства. Функції фінансів підприємств та їх характеристика. Забезпечення фінансового контролю. Фінансові ресурси та джерела їх формування. Якісні характеристики фінансових ресурсів. Визначення змісту власних, запозичених та залучених коштів. Фінансова діяльність підприємств. Принципи організації фінансів підприємств. Методи організації фінансів підприємств, взаємозалежність між фінансовими ресурсами та джерелами їх формування. Комерційний розрахунок, неприбуткова діяльність, кошторисне фінансування. Фінансовий менеджмент та його роль в управлінні фінансами підприємств. Організаційна структура фінансової служби малого підприємства. Напрями управління фінансами підприємства.

Тема 2. Формування капіталу підприємства

Поняття капіталу. Класифікація капіталу за різними ознаками. Власний і позиковий капітал підприємства.

Форми фінансової звітності підприємств. Баланс (форма №1). Характеристика складових власного капіталу. Джерела позикового капіталу. Особливості позикового капіталу. Недоліки використання позикового капіталу. Статутний фонд як джерело фінансово-господарської діяльності підприємства. Формування та рух коштів статутних фондів підприємства. Типи підприємств за ознакою форми власності. Види господарських товариств. Особливості діяльності акціонерних товариств. Повноваження ревізійної комісії акціонерного товариства.

Характеристика підприємств колективної форми власності: виробничих кооперативів, підприємств споживчої кооперації, підприємств об'єднання громадян, підприємств релігійних організацій.

Тема 3. Фінансові аспекти формування та використання необоротних активів

Склад, класифікація необоротних активів підприємств та їх відтворення. Поняття, класифікація необоротних активів підприємства. Матеріальні і нематеріальні активи. Класифікація нематеріальних активів. Процес відтворення основних засобів. Виробничі основні засоби. Невиробничі основні засоби. Оцінка вартості основних засобів. Види вартісної оцінки основних засобів.

Знос і амортизація необоротних активів. Поняття фізичного та морально зносу. Балансова вартість основних засобів. Показники забезпеченості, стану та використання основного капіталу. Фінансування ремонту та поліпшення основних засобів на підприємствах. Сутність капітальних інвестицій, їх види та джерело фінансування.

Тема 4. Оборотні активи та джерела їх формування

Сутність, склад і структура обігового капіталу. Класифікація оборотних коштів. Склад і класифікація оборотних коштів за ступенем ліквідності та ризиком кладення.. Основні принципи організації оборотних коштів.

Джерела формування оборотного капіталу (ОК) підприємства. Власні, залучені, позичкові кошти. Загальний порядок нормування оборотних коштів. Основні показники нормування оборотних коштів – норма та норматив. Елементи обігових виробничих фондів. Методи нормування.

Розділ 2. Регулювання фінансової діяльності підприємств

Тема 5. Організація грошових розрахунків підприємств

Сутність грошових розрахунків підприємств та принципи їх організації. Взаємозв'язок готівкової та безготівкової форм розрахунків. Складові платіжного обороту підприємств. Класифікація безготівкових розрахунків відповідно до територіального розміщення підприємств. Зміст та організація готівкових розрахунків підприємств. Касові операції. Касова книга. Ліміт залишку готівки. Умови встановлення ліміту каси для підприємств. Штрафні санкції за недотримання порядку здійснення готівкових операцій.

Види безготівкових розрахунків та порядок їх здійснення. Механізм здійснення розрахунків з застосуванням платіжних інструкцій. Платіжні вимоги-доручення. Чек як грошовий документ. Розрахунково-платіжна дисципліна та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств. Види штрафних санкцій за недотримання розрахунково-платіжної дисципліни.

Тема 6. Доходи, витрати, фінансовий результат. Порядок розподілу прибутку

Склад надходжень підприємств від різних видів діяльності. Поняття та методи визначення доходів. Грошові потоки. Склад внутрішніх грошових надходжень. Фінансово-інвестиційна діяльність підприємств. НП(С)БО №3 «Звіт про фінансові результати». Методи визначення виручки від реалізації. Ціноутворення та підприємстві. Фіксовані, регульовані, вільні ціни. Складові елементи ціни. Розрахунок ціни.

Формування фінансових результатів діяльності підприємства. Валовий дохід. Чистий дохід. Прибуток підприємства. Економічна сутність та функції прибутку. Порядок формування прибутку підприємства. Загальновиробничі витрати підприємства. Адміністративні витрати підприємства. Порядок розподілу прибутку підприємств

Тема 7. Оподаткування підприємств

Система оподаткування підприємств, її функції та призначення. Система оподаткування в Україні. Непрямі податки та особливості їх впливу на фінансово-господарську діяльність підприємств. Види непрямих податків. Акцизний збір. Податок на додану вартість. База нарахування, ставка податку, термін сплати. Податковий кредит. Податкові зобов'язання. Податок на прибуток підприємства. Визначення валових доходів підприємства. Визначення валових витрат підприємства. Ставки оподаткування прибутку. Строки сплати податку на прибуток. Обов'язкові відрахування підприємств у цільові державні фонди, механізм їх нарахування. Види обов'язкових відрахувань у цільові державні фонди. Місцеві податки і збори. Платежі за користування ресурсами.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		лек.	пр.р.	с.р.
Розділ 1. Основи організації фінансів підприємств				
Тема 1. Основи організації фінансів підприємства та його фінансові ресурси	14	2	2	10
Тема 2. Формування капіталу підприємства	14	2	2	10

Тема 3. Фінансові аспекти формування та використання необоротних активів	14	2	2	10
Тема 4. Оборотні активи та джерела їх формування	16	2	4	10
<i>Розділ 2. Регулювання фінансової діяльності підприємств</i>				
Тема 5. Організація грошових розрахунків підприємств	14	2	2	10
Тема 6. Доходи, витрати, фінансовий результат діяльності підприємства. Порядок розподілу прибутку	16	2	4	10
Тема 7. Оподаткування підприємств	17	2	4	11
Всього:	105	14	20	71

Теми лекційних занять

№	Тема	Год
1	Лекція №1. Основа організації фінансів підприємства	2
2	Лекція №2. Формування капіталу підприємства	2
3	Лекція №3. Фінансові аспекти формування та використання необоротних активів	2
4	Лекція №4. Оборотні активи та джерела їх формування	2
5	Лекція № 5. Організація грошових розрахунків підприємств	2
6	Лекція №6. Доходи, витрати, фінансовий результат діяльності підприємства. Порядок розподілу прибутку	2
7	Лекція №7. Оподаткування підприємств	2
Всього:		14

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основа організації фінансів підприємства	2
2	Тема 2. Формування капіталу підприємства	2
3	Тема 3. Фінансові аспекти формування та використання необоротних активів	2
4	Тема 4. Оборотні активи та джерела їх формування	4
5	Тема 5. Організація грошових розрахунків підприємств	2
6	Тема 6. Доходи, витрати, фінансовий результат діяльності підприємства. Порядок розподілу прибутку	4
7	Тема 7. Оподаткування підприємств	4
Всього:		20

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Завдання для самостійної роботи

Не передбачено навчальним планом

8. Форми поточного та підсумкового контролю.

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота,

самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу дисципліни

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Оцінювання знань студентів денної форми навчання з курсу здійснюється за результатами поточного та підсумкового контролю за такими критеріями:

Початковий рівень (1-3 бали). Відповідь студента фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Середній рівень (4-6 балів). Студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Достатній рівень (7-9 балів). Студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь правильна, логічна, обґрунтована, хоча у ній бракує власних суджень.

Високий рівень (10-12 балів). Знання студента є глибокими, міцними, системними; вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Оцінювання знань студентів за письмові (тестові, самостійні) роботи здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання кожного виду робіт.

9. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Аранчій В. І. Фінанси підприємств: навч. посіб. / В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, Л. В. Бражник. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. – 350 с.
2. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
3. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокуренько, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко ; за заг. ред. В. В. Сокуренька. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків : ХНУВС, 2022. – 292 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_finan/Finansy-pidpryemstv.-Sokurenko2022.pdf
4. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/11/Finansy_pidpr15.pdf
5. Фінанси підприємств : навч. посіб. / С. О. Нікола. – Одеса : Одес. нац. унт ім. І. І. Мечникова, 2020. – 206 с. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/305de8a1-949a-446b-a7e0ad4de34a5762/content>

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. за № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року // Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. – 2011. – № 13, / № 13–14, № 15–16, № 17. –Стор. 556. – Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
3. Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
4. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
5. Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України: Постанова ПНБУ від 02.01.2019. № 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19#Text>

Додаткова

1. Аніловська Г. Я. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
2. Велика О. Ю. Основні види та організаційні форми підприємств в Україні [Електронний ресурс] / О. Ю. Велика // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Електронне наукове фахове видання. – 2018. – Вип. 3 (14). URL: <http://easterneurope-ebm.in.ua>
3. Фінанси підприємств. Підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.Й.Вівчар, О.М.Чубка - К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
4. Фінансове право: підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
5. Фурса В.А., Коробцова Д.В., Толкачова Г.В. Оптимізація стратегій управління фінансами підприємства. «Актуальні проблеми інноваційної економіки та права» № 1-2. 2023. С. 54-58. URL: http://apie.org.ua/wpcontent/uploads/2023/07/apie_2023_r01_a09.pdf

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Аудиторської Палати України. URL: <https://www.apu.com.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства економіки. URL: <https://me.gov.ua/?lang=ukUA>